

PhD dizertační práce, John Michael Quinn V

Abstrakt

Ve 21. století v rámci oboru hygieny a epidemiologie přináší prevence nemocí, infekčních onemocnění a zdravotních rizik smíšené výsledky. Konvenční i hybridní války, konflikty, složité krizové události a katastrofy nadále představují vážná ohrožení veřejného zdraví a zůstávají oblastí strategického zájmu a znepokojení; epidemiologické studie s tímto konkrétním zaměřením stále chybí. V posledních desetiletích došlo zjevně k paradigmatické změně; na místo hlavních světových mocností, jež rozhodují o globálním dění, které má následně dopad na celosvětové zdraví, se vliv přenesl na více státních a ne-státních 'hráčů' soupeřících o regionální moc a vliv, což možná přispělo ke zvýšení počtu menších a méně závažných konfliktů, které jsou ovšem doprovázeny vysokou morbiditou a úmrtností a vysokou mírou nepřenosných chorob i infekčních onemocnění.

Výzkum provedený v rámci tohoto doktorského projektu zahrnuje: 1) dotazníková šetření zaměřená na duševní zdraví a traumata spojená s válečnými konflikty; 2) migraci a vzrůstající potřebu zdravotnického personálu a jejich služeb v konvenčních a hybridních válečných konfliktech; sem spadá i problematika odcházení místních lékařů do zahraničí (odliv mozků / brain-drain), což negativně ovlivňuje zdravotní péči v místech válečných krizí a jiných katastrof; 3) kvantitativní studii infekčních onemocnění, zdraví a bezpečnosti občanů ve spojení se stabilitou států a snížením hrozby státního zhroucení (state failure); 4) kvalitativní přehled zajištění potravinové jistoty, její původ a dopad; a 5) všeobecné pojmy spojené se zdravotním zabezpečením a potřebou založení institucí, které zajišťují prevenci nemocí. Metodologie každé z těchto sekcí je vysvětlena v příslušných kapitolách.

Na základě výstupů této doktorské práce, můžeme konstatovat, že snížení rizika státního zhroucení a oživení křehkých států (fragile states) by se mělo stát klíčovou prioritou v rámci rozvoje a přípravy krizových plánů pro všeobecné zdraví pro státy čelící krizím a konfliktům. Křehké státy nejsou předurčené ke státnímu zhroucení či absolutnímu kolapsu a zdá se, že předejití morbiditě a úmrtnosti způsobené jak nepřenosnými chorobami, tak infekčními onemocněními, může pozitivně ovlivnit stabilitu těchto křehkých států.

Stabilita a lepší zabezpečení veřejného zdraví v křehkých a zhroucených státech mohou a měly by být podpořeny implementací přístupů, které jsou jednak upravené pro konkrétní potřeby každého z těchto států, a které navíc podporují respektování zákonů a právního řádu a zavádění zodpovědných, udržitelných a demokratických institucí; dále pak tato řešení snižují úroveň státem řízeného násilí a podporují integritu životního prostředí skrze politiku a zákonodárnou činnost založenou na důkazech.

V této doktorské práci bylo použito několik výzkumných metod (např. analýza indexů) tak, aby se podařilo prokázat provázanost mnoha aspektů státní stability a jejich vztah k otázkám zdraví. Křehké státy se nacházejí na různých stupních škály 'křehkosti'; některé z nich se dají označit za zcela zhroucené. Jedním z výzkumných nástrojů, konkrétně 'Fragile States Index', efektivně měří kvalitu národních institucí; avšak ani tento index nedokáže podchytit všechny proměnné vztahující se k provázanosti státní křehkosti a zdraví. Jak tento výzkum, tak i další aktuální studie nicméně ukazují, že výskyt infekčních onemocnění může být snížen zajištěním stabilního prostředí a zdravotní bezpečnosti v těchto křehkých státech.

Shrneme-li závěrem získaná kvalitativní a kvantitativní data, můžeme konstatovat, že ke zlepšení zdravotní bezpečnosti v křehkých a zhroucených státech by všechna snaha měla být zaměřena na obnovení funkčnosti těchto států a prevenci jejich úplného zániku. Součástí této strategie by měla být prevence nemocí a zlepšení podmínek životního prostředí, které mají dopad na zdraví. Dále z výsledků

vyplývá, že posílení místních obyvatel ve smyslu osobních svobod a osobního bohatství zvyšuje jejich odolnost vůči dopadům nepříznivých vnějších okolností.

Klíčová slova: primární prevence, válka a konflikt, katastrofy, politika založená na důkazech, zdravotní zabezpečení, křehké a zhroubené státy